

Shalosh Seudos Torah: Understanding the 3rd Meal on Shabbos

Why the Name Shalosh Seudos?

Sefer Taamei Haminhagim

שצד מעם שקוראים לסעודה שלישית שלש סעודות, לפי שבזה הוא מקיים כל הסעודות, כי הראשונות גם הוא רעב ויש לו הנאה, הנם שהוא מצווה וקראת לשבת עונג, אך סעודה זו ודאי מגלה שהוא לשיש, כי אינו תאב, וממילא מתקן הכל, ע"כ נקראת ג' סעודות (*). ופשוט אין מצוה נקראת אלא על מי שגמרת (דברי אמת):

Source for Shalosh Seudos:

1. Shmos 16:25-26

טז, כה ויאמר משה אכלהו היום, כי-שבת היום ליתנה: היום, לא תמצאנהו בשדה. **טז, כו** ששת ימים, תלקטנהו; וביום השביעי שבת, לא תקטרהו.

2. Talmud Bavli. Shabbos 117b - 118a

תנו רבנן: כמה סעודות חייב אדם לאכול בשבת? שלש, רבי חידקא, אומר: ארבע. אמר רבי יוחנן: ושניהם מקרא אחד דרשו, + שמות טז + ויאמר משה אכלהו היום כי שבת היום לה' היום לא תמצאוהו בשדה. רבי חידקא סבר: הני תלתא היום - לבר מאורתא, ורבנן סברי: בהדי דאורתא.

...

אמר רבי שמעון בן פיזי אמר רבי יהושע בן לוי משום בר קפרא: כל המקיים שלש סעודות בשבת ניצול משלש פורעניות: מחבלו של משיח, ומדינה של גיהנם, וממלחמת גוג ומגוג. מחבלו של משיח - כתיב הכא יום וכתוב התם + מלאכי ג' + הנה אנכי שלח לכם את אליה הנביא לפני בוא יום וגו'. מדינה של גיהנם - כתיב הכא יום וכתוב התם + צפניה א' + יום עברה היום ההוא. ממלחמת גוג ומגוג - כתיב הכא יום וכתוב התם + יחזקאל לח' + ביום בא גוג.

Who is Chayav?

Women

3. Ran, Dapei HaRif Shabbos 44a

וכתב ר"ת ז"ל דנשים חייבות בג' סעודות וכן נמי לבצוע על שתי ככרות שאף הן היו בנס המן ואין צורך שבכל מעשה שבת איש ואשה שוין כדילפינן [ברכות דף כ כ ב] מזכור ושמור את שישנו בשמירה ישנו בזכירה ובכלל זה הוי כל חיובי שבת:

4. Shibolei Haleket, Inyan Shabbos 93

בכתובות בפרק אף על פי שאמרו בגמרא דהמשרה את אשתו מוכיח שהנשים חייבות בשלש סעודות. ותימה שהרי היא מצות עשה שהזמן גרמה וכל מצות עשה שהזמן גרמה נשים פטורות. ונראה בעיני שכל כולם הוא אומר אכלוהו היום וגו' ובין אנשים ובין נשים נתרבו באכילה זו:

What?

5. Rambam, Shabbos 30:9

חייב אדם לאכול שלש סעודות בשבת אחת ערבית ואחת שחרית ואחת ח במנחה, וצריך להזהר בשלש סעודות אלו שלא יפחות מהן כלל, ואפילו עני המתפרנס מן הצדקה סועד שלש סעודות, ואם היה חולה מרוב האכילה או שהיה מתענה תמיד פטור משלש סעודות, וצריך לקבוע כל סעודה משלשתן על היין ט ולבצוע על שתי ככרות, וכן בימים טובים.

6. Tur, OC Shabbos 291

ואיתא בירושלמי במכילתא דבסעודה שלישית צריך לפחות ככר אחד שלם משום דביום ו' ירד לכל אחד שני עומרים ומכל עומר עשו שתי ככרות הרי ד' לשני עומרים אכל אחד בע"ש ואחד בליל שבת ואחד בבקר הרי נשאר לו אחד שלם לסעודה שלישית

7. Talmud Bavli, Sukkah 27a

משנה. רבי אליעזר אומר: ארבע עשרה סעודות חייב אדם לאכול בסוכה, אחת ביום ואחת בלילה. וחכמים אומרים: אין לדבר קצבה, חוץ מלילי יום טוב ראשון של חג בלבד. ועוד אמר רבי אליעזר: מי שלא אכל [לילי] יום טוב הראשון - ישלים לילי יום טוב האחרון של חג. וחכמים אומרים: אין לדבר תשלומין, ועל זה נאמר +קהלת א+ מעות לא יוכל לתקן וחסרון לא יוכל להמנות. ...

ועוד אמר רבי אליעזר. והא אמר רבי אליעזר: ארבע עשרה סעודות חייב אדם לאכול בסוכה, אחת ביום ואחת בלילה! - אמר בירא אמר רב אמר: חזר בו רבי אליעזר. משלים במאי? אילימא בריפתא - סעודה דיומיה קא אכיל! אלא, מאי ישלים - ישלים במיני תרגימא. תניא נמי הכי: אם השלים במיני תרגימא - יצא.

Bottom Line:

8. Aruch HaShulchan, OC end of 291

וכיון שדעת הרי"ף והרמב"ם והרא"ש והטור והש"ע שצריך דווקא פת חלילה להקל בזה ועבירה גדולה ביד המקילים בזה לצאת במיני תרגימא ויש להזהיר על זה מאד מאד ואין היתר כי אם לחולה והמזולזלים בסעודה שלישית לצאת ידי חובתם בלא פת עתידים ליתן את הדין [עמג"א ר"ס זה והוא דבר תימה ומה בכך יניח מעט פת לסעודה שלישית ע"ש ודו"ק]:

Being Full

9. Rambam, Shabbos 20:10

אכילת בשר ושתיית יין בשבת עונג הוא לה, והוא שהיתה ידו משגת, ואסור לקבוע סעודה על היין בשבת ובימים טובים בשעת בית המדרש, אלא כך היה מנהג הצדיקים הראשונים מתפלל אדם בשבת שחרית ומוסף בבית הכנסת ויבוא לביתו ויסעוד סעודה שניה וילך לבית המדרש יקרא וישמע עד המנחה ויתפלל מנחה ואחר כך יקבע סעודה שלישית על היין ויאכל וישתה עד כ מוצאי שבת.

10. Tur, OC 291

והחכם עיניו בראשו שלא ימלא בטנו בסעודת הבקר כדי ליתן מקום לסעודה ג' וזמנה משיגיע זמן המנחה דהיינו מו' שעות ומחצה ולמעלה ולא קודם הילכך אותם שמפסיקין מסעודת שחרית לחלק לשנים ועדיין לא הגיע זמן המנחה אינן מקיימין מצות ג' סעודות אבל הגיע זמן המנחה יכולין לעשותה מיד אחר סעודת שחרית וכן היה עושה א"א הרא"ש ז"ל היה מברך ברהמ"ז והיה נוטל ידיו ומברך עליהם ומברך המוציא והיה אומר שיותר טוב לעשות כן כיון שנמשכה סעודת הבוקר עד אחר המנחה ואם לא היה עושה מיד השלישית לא היה יכול לאכול אחר כך אלא אכילה גסה

11. Shiblei HaLeket, Inyan Shabbos 93

באגדה. ר' עקיבה היה יושב ובוכה בשבת אמרו לו תלמידיו לימדנו רבינו וקראת לשבת עונג אמר להם זה עונג שלי יש מוכיחין מכאן שאדם שמזקת לו אכילה שאינו רגיל לאכול הרבה שפטור מג' סעודות דהיינו עונג שלו וכמעט שהוא אסור לאכול דהא קא מצער ליה מה דאכיל ואינו נראה לי דגרסינן בפרק הישן שאל אפוטרופוס של אגריפס המלך את ר' אליעזר כגון אני שאיני רגיל לאכול אלא סעודה אחת ביום מהו שאוכל סעודה אחת ואיפטר. אמר לו בכל יום אתה ממשיך כמה פרפריות לעצמך ועכשיו אי אתה ממשיך פרפרת אחת לכבוד קונך. הכא נמי יש לומר שאע"פ שמזקת לו האכילה צריך להמשיך סעודה אחת לכבוד קונו. ואם אינו יכול לאכול אכילה מרובה מפני שמזקת לו יאכל אכילה מועטת ולא יבטל מג' סעודות:

The Power of Shlosh Seudos

12. Mechilta DeRabbi Shimon Bar Yochai, 16:25

ר' יהושע אומ' אמ' להן משה ליש' אם תזכו לשמר שבת תנצלו משלש פורעניות מיומו של גוג ומיומו של משיח ומימי בית דין הגדול בר' הוא ר' אלעןזר] המודעי אומ' אמ' להן משה ליש' אם תזכו לשמר שבת עתיד המקום ליתן לכן ארץ יש' ועולם הבא ועולם חדש ומלכות בית דויד וכהונה ולויה. ר' אלעןזר אומ' אמ' להן משה ליש' אם תזכו לשמר שבת עתיד המק' ליתן לכן שלשה מועדות חג של ניסן וחג של עצרת וחג של תשרי ס' פסו'

13. R. Hirsch, Shmos 16:25

Hence also the significance of the third Sabbath meal. God's purpose in forbidding us to acquire and prepare food on the Sabbath is not to diminish our enjoyment of life, but to endow our work and enjoyment with true human dignity by making them both subordinate to the Will of God. Such a mentality and its cultivation are capable of raising man unharmed above all the troubles that God brings on the Jewish people — on the individual, and on the political and social world as a whole — in order to educate man, to refine and purify him, and to pave the way for such a mentality: אמר ר' שמעון בן פוי אמר ר' יהושע בן לוי משום בר קפרא, כל המקיים שלש סעודות בשבת ניצול משלש פורעניות, מתבלו של משיח ומדינה של גיהנם וממלחמת גוג ומגוג; מתבלו של משיח — כתיב הכא יום וכתיב התם הנה אנכי שולח (Shabbos 118a).

היום לא תמצאוהו בשדה. You shall not find it today in the field, but in your homes. God does not let the manna fall today, not because you shall not eat today, but because you shall not gather it from the field today. מצא can denote not only finding something accidentally, but also seeking something intentionally, as in: מְצָאֵנָּה אֶת־הַחֲצִיצִים (Shemuel I, 20:36), וַיִּמְצָאֵהָ ה' (Bereshis 6:8; see Commentary there). Here, too, then, the meaning could be: "Today you shall not seek it in the field." The prohibition of gathering would thus be stated here explicitly (see v. 28), a prohibition included in the general term שבתון (v. 23) and inferred from the next verse: ששת ימים תלקטוהו (v. 26).